

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
ДВНЗ «ХЕРСОНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
Кафедра лісового та садово-паркового господарства
Державне підприємство «Степовий ім. В.М. Виноградова філіал УкрНДІЛГА»
Державне спеціалізоване лісозахисне підприємство «Херсонлісозахист»
Управління лісового та мисливського господарства у Херсонській області

ДВНЗ «ХДАУ»

**Матеріали II-ої Всеукраїнської науково-практичної конференції
здобувачів вищої освіти та молодих учених**

«Наукові читання імені В. М. Виноградова»

21-22 травня 2020 року, м. Херсон

Херсон – 2020

«Наукові читання імені В. М. Виноградова»: II-га Всеукраїнська науково-практична конференція. 21-22 травня 2020 року – Херсон: 2020. – 80 с.

В збірку увійшли матеріали з питань методики викладання у вищій школі, екології рослин та природно-заповідної справи, теоретичних і прикладних аспектів інтродукції рослин, сучасних напрямків садово-паркового господарства, захисту рослин, дендрології, лісовідновлення, агролісомеліорації, фітомеліорації, лісівництва та лісознавства.

Відповідальні за випуск: Назаренко С.В.

Збірник підготовлено з оригіналів доповідей без літературного редагування. Всі матеріали представлені в авторській редакції, редколегія не несе відповідальності за недостовірність представленої авторами інформації.

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет», 2020

ЗМІСТ

<i>Ангіна Л. С.</i> Особливості природного відновлення видів роду <i>Populus L.</i> в водоохоронно-захисних лісах Лівобережного Лісостепу України	6
<i>Бондар О. Б.</i> Лісівничо-екологічний профіль на водозборі річки Мож	8
<i>Велика К.В., Бойко Т. О.</i> Дослідження хвороб деревних рослин міста Білгород-Дніпровський (Одеська область)	10
<i>Гармаш А. В.</i> Соснові деревостани Лісостепу Сумщини	13
<i>Глод О. І., Назаренко С. В.</i> Адвентивні комахи-шкідники зелених насаджень міста Олешки	15
<i>Головащенко М. Ф.</i> Стабілізація штучних сосняків на Нижньодніпровських пісках шляхом проведення рубок догляду	17
<i>Голуб В. А., Котовська Ю. С.</i> Монохромний квітник, його створення	19
<i>Дашевська Л. М.</i> Цільовий компонент навчання іноземним мовам на сучасному етапі	20
<i>Дементьєва О. І., Бондаренко А. М.</i> Аналіз доцільності глибокого кронування декоративних деревних рослин в урбанізованому середовищі	23
<i>Дементьєва О. І., Черепанова Ю. В.</i> Аналіз стану зелених насаджень території дошкільного навчального закладу міста Херсон	25
<i>Дементьєва О. І., Брит А. О.</i> Особливості проектування зелених насаджень обмеженого користування	27
<i>Жиленко Н. В., Головащенко М. Ф.</i> Щодо електронного обліку обсягу заготовленої лісопродукції на підприємствах лісового господарства Херсонської області	29
<i>Козел М. О., Терещук О. М., Кичилюк О. В.</i> Ландшафтно-композиційні прийоми в озелененні дошкільних навчальних закладів	31
<i>Козел Т. С., Кичилюк О. В.</i> Асортимент вирощування декоративних деревних рослин у базисному розсаднику ДП “Ратнівське лісомисливське господарство”	34
<i>Котовська Ю. С., Омелянова В. Ю.</i> Використання реліктових рослин для озеленення територій	36
<i>Лебедева Н. А.</i> Вплив пожеж на лісові екосистеми	38
<i>Набока О. М., Назаренко С. В.</i> Захист лимонів закритого ґрунту від шкідників та хвороб	41
<i>Назаренко С. В.</i> Про шкодочинність платанового клопа-мереживниці <i>Corythucha ciliata</i>	43

Окрім шкідників у лимона є й інші хвороби. Як і декоративні та плодові рослини він піддається багатьом захворюванням, найбільш поширені серед яких є гомоз, сажистий грибок і листова мозаїка.

Заходи боротьби при гомозі (камедетеча). На ранніх стадіях захворювання, якщо воно носить не інфекційний характер, достатньо усунути причини, що викликали камедетечі. При інтенсивному гомозі заходи боротьби мають бути комплексними: хірургічне втручання, коли хворі ділянки очищають від уражених тканин, у тому числі й поблизу кореневої шийки. Зачищені місця обробляють 3% розчином мідного купоросу, після підсихання замазують садовим варом. Пересадку у свіжий ґрунт не роблять. Одноразово поливають 5% розчином перманганат калію та підживлюють органічним добривом “Біогель”.

Сажистий грибок. При перших ознаках хвороби наліт змивають чистою теплою водою, після чого листя протирають вологою ганчіркою, змоченою в мильно-масляному розчині, а зі стовбура зчищають щітками з подальшою дезінфекцією вапном. Теплицю, де виявлено вражений лимон, необхідно добре провітрювати.

При підтвердженні достовірності діагнозу - листова мозаїка, із метою запобігання розповсюдженню захворювання на інші рослини, вражені вірусом дерева лимону видаляють і знищують.

Підсумовуючи, зазначимо, одним із головних заходів запобігання появі шкідників та хвороб лимону є дотримання агротехніки його вирощування.

ПРО ШКОДОЧИННІСТЬ ПЛАТАНОВОГО КЛОПА-МЕРЕЖИВНИЦІ *CORYTHUCHA CILIATA*

Назаренко С.В., к. с.-г. наук

ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет», Херсон, Україна

Платановий клоп-мереживниця *Corythucha ciliata* Say, 1832 (*Hemiptera: Tingidae*) - новий для України інвазійний адвентивний вид, у Херсоні був виявлений Р. Мішустіним на платані в 2017 році.

Corythucha ciliata Say - вид північно-американського походження. Єдиною рослиною-господарем для платанового клопа-мереживниці є види роду *Platanus*. Природний ареал охоплює східні райони Північної Америки. Наразі широко розселився в межах Європи і Малої Азії, зустрічається практично у всіх країнах, де ростуть платани.

Шкодочинність *Corythucha ciliata* Say досліджувалась у 2019 році, тобто на третій рік після виявлення на деревах платана східного *Platanus orientalis* L., що зростають на території ДВНЗ “Херсонський державний аграрно-економічний університет”. Протягом вегетаційного періоду відмічено розвиток щонайменше двох генерацій шкідника.

Імаго та німфи живляться на нижній стороні листка, скупчуючись поблизу центральної жилки та висмоктують соки. На заселених листках з'являються білясті плями, згодом виникає хлороз листя. Відбувається забруднення листя продуктами життєдіяльності імаго та німф клопа, що може суттєво зменшити фотосинтетичну поверхню (Рис. 1).

Рисунок 1. Лист *Platanus orientalis* L., наслідки живлення імаго та німф *Corythucha ciliata* Say .

При високій чисельності німф клопа, понад 10 особин на лист, відбувається усихання листя. Унаслідок сильних пошкоджень листя починає буріти і опадати вже із середини літа, що свідчить про передчасну дефоліацію (Рис. 2). Шкідливість посилюється й тим, що пошкоджене листя уражається патогенними грибами, спори яких імаго клопа переносить на своїх надкрилах.

Як зазначається у працях Ю. Гниненка, В. Калинкина та ін., клоп здатний сильно послаблювати ушкоджені дерева: уже на другий-третій рік після заселення платанів великою кількістю клопами на 1-1,5 місяці раніше терміну починається листопад, а суховершинність і загибель становлять близько 10% дерев. Відсутність ефективних природних ентомофагів і збудників захворювань сприяє тому, що шкідник безперешкодно заселяє кормову рослину і наносить їй серйозні пошкодження.

Рисунок 2. Передчасне опадання листя *Platanus orientalis L.* на території ДВНЗ “Херсонський державний аграрно-економічний університет” (29.08.2019)

Отже, біологічні особливості платанового клопа-мереживниці такі, що цей шкідник зможе на території України заселити всі території, де зростає платан. І хоча платан не входить до складу лісових порід, він залишається однією з найважливіших порід в озелененні населених пунктів, оскільки виконує найважливіші функції оздоровлення міського середовища, слугує

своєрідним природним фільтром від забруднення речовинами, що потрапляють у повітря унаслідок діяльності підприємств і транспорту. Проте, пошкодження платанових насаджень суттєво може вплинути на погіршення стану повітря в промислових містах, що актуалізує проблему захисту дерев від шкідників.

Література.

Corythucha ciliata (Say, 1832) // UkrBIN 2017. URL: http://ukrbin.com/show_image.php?imageid=42651

Гниненко Ю.И., Голуб В.Б., Калинин В.М., Котенев Е.С. Методические рекомендации по выявлению платанового клопа-кружевницы *Corythucha ciliata* Say. – Пушкино: ВНИИЛМ, 2009. – С. 24.

Калинкин, В.М. Распространение и особенности биологии неарктического вида *Corythucha ciliata* (Say) (Heteroptera, Tingidae) на юге России / В.М. Калинин, В.Б. Голуб, Р.Н. Мазеева // Евразийский энтомологический журнал. – Вып. 1, 2002. – С. 25-29.

ПРОБЛЕМА УСИХАННЯ СОСНОВИХ ЛІСІВ ЗАХІДНОГО ПОЛІССЯ

Назарян В.А. здобувач першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
ДВНЗ «ХДАУ»

Касіч Т.Г. Начальник Херсонського обласного управління лісового та
мисливського господарства

Упродовж останніх кількох років у соснових лісах Українського Полісся динамічно розгортаються масштабні всихання нового типу, що значно інтенсифікували процеси масової деградації насаджень. Здебільшого вони охоплюють деревостани віком від 40 років і вирізняються швидким поширенням активно діючих, постійно зростаючих у розмірах та кількісно осередків гострого й стрімкого ураження та швидким перебігом патологічного відпаду. Локальні всихання поступово переходять у повидільні, санітарно-екологічна ситуація в окремих підприємствах і районах набуває ознак кризової.

На сьогодні наявні реальні ознаки суттєвої дестабілізації лісовирощування та лісокористування, невідворотних великих економічних утрат і значного падіння еколого-захисної ефективності лісів. Сучасні дослідження в сосняках Волині засвідчили, що поточні всихання вирізняються істотним загостренням ключових параметрів деградації: різким погіршенням фітоекологічної ситуації, великими обсягами та швидкими темпами відпаду, зміною механізму ураження, виявленням нових патогенів тощо [1]. Відповідно, встановлення причин та наслідків всихання соснових лісів Волинської області становить значний науковий та практичний інтерес.

Нерівномірний розподіл в лісі пошкоджених дерев заважає правильному обліку змін, які відбулися в насадженнях за участю стовбурових шкідників, а